

in illo priori creatura: habent esse possibile falsoem remorum, & fundamente, nou enim resplicant, ergo non recipiunt illud esse a scientia Dei, qui cognoscuntur. Tum 3. quia per impossibilem Dei non cognoscetur creatura, & tamen posset eas, tanquam causa naturaliter agens, producere in tempore, esse possibile ab altero. Et quod non possint sic producni, non oritur ex natura ipsorum, sed ex modo aegredi, & perfectione Dei, ergo non habent esse suum possibile in finitate Dei negue a divino intellectu. Tum 4. quia illud est, quod non habent esse distincte rationis ab esse ceteris, seu nisi aliud volum, quamquod creatura ab altero habeant aliquod esse distincte rationis ab esse chimera, & hoc independenter ab operatione divini intellectus. Tum 5. quia nisi creatura haberent esse aliquod possibile a seipso independenter ab altero intellectu divino, non esset ratio, quare homo potius est possibilis, quam chimera, nam intellectus divinus intelligit utrumque tanquam obiectum secundarium, ne esset illa ratio, cur tribuerit possibiliterunt unum portio, quam alteri. Tum tandem cuius non habent creatura esse creatura ex eo quod habet esse ab intellectu divino, ergo ex eo quod sit creatura, non fieri quod sit ab intellectu divino, prostat fejida, quia filius divinus habet esse ab intellectu divino, & tamen non est creatura, Ergo ex eo praesicte quod habet aliquod esse ab intellectu divino, non sequitur, quod sit creatura.

40 Ad i. quod est argumentum defunpetum à Vauquez, maior et vera duntaxat de objecto primario divini intellectus, quod est divina essentia, non autem de objecto secundario, quale est omne ex creaturam, hoc enim non præsupponit divine cognitionis, sed potius per ipsam recipit esse, quia ut notat Doctor id. 2. q. 2. s. 1. creatures apud divinum intellectum non sunt prius intelligentes, quam intellectus, cum non prius sint formatae in memoria, quam in Dei intelligenti, & ideo dicuntur objectum secundarium eius, & pars terminativum, & ratio est, quia si creature essent prius ex leipsis formaliter possibilis, & actu intelligibilis, & non potius id esse recipiunt per actionem divini intellectus per motionem nimirum divini scientie, tunc non essent amplius secundarium objectum, sed primarium, sicut divina essentia, eaquelem siquidem cum ea haberent habitacionem ad divinum intellectum, unde nec divina essentia sicut simpliciter prima in genere intelligibilium. Quod si etiam concederetur cum Licher, i. disput. 43. creatures etiam apud divinum intellectum else in aliquo signo prius formaliter intelligibilis, quam adhuc intellectus (qui non arbitror fatis Scotice dictum, quia esse cognitum est primum omnino else, quod accipiunt creature à Deo, unde eas intelligit Doctor secundum intentionem, que per actum intellectus simul accipiunt esse intellegibilem, & intellectum, & ideo arguitur a Nolan. cit. quod i. 3. ut parum Scotice locutus) si nungam id concederetur, non adhuc argumentum urget, quia tunc dicetur cum Licher, quod in illo ad intellegibilius prius creature producitur in eis intelligibili, quam adhuc eius terminetur ad ipsam, ita quod in aliquo signo priori producitur in eis intelligibili, & in aliquo signo posteriori producitur in eis cognito. & sic semper salvari quod recipit esse possibiliter.

citur in esse cognito, & hec tempore latuatur quod recipiuntur possibiliter, ac intelligibile a divino intellectu. Cum vero in talibus Vaquez intellectum divinum apud Scotum esse mere speculativeum; atque ideo non operativum retinet; hoc non obstat, quoniam si est carnis operatus, & productivus in esse cognito, sed tantum quin negat dilectio voluntati divinae res extra facienda per modum regulae, ut luculentem declarata Docttor i.d. 38. ad 1.

41 Ad 2. quod est argumentum a Rubione loc.cit. de lumen, ubi querit, an ex priori figura, antequam producatur creatura in esse cognito, fit possibilis vel impossibilis; si primum, habetur intentum; si secundum, ergo fibi repugnat produci, & ponit in esse possibili; hinc, inquam, argumento Bargius disputat 43. dat varia responsones, & posterior tandem fibi videtur, quod tunc in illo priori habeat esse possibile logicum, non autem obiectivum; quaenam falso si ratione concedit, quod argumentum praetendit, cum haec fieri sit ut deesse possibili logicum, non obiectivo; & falsa est, quia res non accipiunt a divino intellectu, cum producatur in esse cognito, esse possibile obiectivum, sed logicum; obiectivum vero supponit deinceps, cum compararetur ad divinam voluntatem, ut potenter carum productivam in esse simpliciter, quam doctrinam ex ipso Scotio alibi milities docerent Bargus ipse. Quare dicendum est, ut in superioribus diximus, creaturam ante actum divini intellectus cuius attingunt per scientiam simpliciter intelligentia nullum esse formale proprium habere in Deo, nec cognitio; nec possibilis, nec intelligible, sed haec habens dumtaxat virtutates, & radicaliter in divina effigie ob eius virtutem, & eminentiis continentium omnium rerum quoad entitatem, & intelligentiam. Necdicit Ponzius hoc ei inservere, ut creaturae dicantur possibilis logici, & non repugnantes. Quia hoc non sufficit, non esse rei virtuale, & radicaliter in causa non est esse formale, & proprium ejus, cuius dictum est, fed et ipsi causa effectum producere valentes, unde esse caloris in Sole non est esse aliquod formale, & proprium ipsius caloris, sed formalissime est esse ipsius Solis calorem producere potentis, & esse lapidis in Deo, ut causa, nisi aliud est, quam esse ipsius Dei potensis lapidem producere; in praefatis autem fere est de eis creatura proprio, ac formalis distincto ab eis causa; quod primo accipere dicimus ab actu divini intellectus secundum quid, & intentionaliter, & posita ab actu divini effectu divinis voluntatis simpliciter, & realiter, cum extra producitur.

Ad 3. quod fuit etiam argumentum Vasquez loco citato ubi et, quod si alias Deus esset; etiam non cognoscere; per locum in trinacram creaturae essent possibiles; hoc et lex non imponerent contradictionem; possequeantur in tempore produci; si alio modo quam cognitione; & voluntate Deus esset omnipotens; ad ratię dicimus; quod dato uno impossibili multa sequuntur; que ideo ex causis impossibilis a Vasquez adducto hoc alius impossibile sequitur in sententia nostra; quod res forent objectiva possibilis; sed non logicæ; quia haec prima possibilitas in rebus attendit originativam à primo intellectu; qui est divinus intellectus. Neque causa implicantur dari possibile objectivum; quod non sit logicæ possibilis; quia etiam secundum Scotum possibilis objectiva fundatur logica; i. dñe. 36. M. Non, inquam; id dicatis; quia pariter impossibile est Deum esse omnipotentem; & nomine omniciencientem; tamen Vasquez hunc calum admittit; ut fuisse propter intentionem; ergo & pariter nostrae admittimus erit eo vel maxime; quia ablatu omnisciencia à Deo non auferetur per locum intrinsecum omnipotencia; ita neque per locum intrinsecum sequitur impossibile objectivum ablatu possibili logico; ut bene notavistis apud loc. cit. Ad 4. *h. lye* tunc referatur ad casum praecedentis argumenti conceditur ratiónum; quia dato uno impossibili multa sequuntur; ut dicebam; sed negatur quod modo res ita res ita se abserbit a genito; cum annis extra catum; si verò tunc referatur ad illud prius signum in quo scientia divina terminatur ad obiectum primarium; negatur tunc creaturas habere in esse dicti rationis ab illa chimera; quia tunc non habent aliud esse; quam fuisse causa; unde non nisi virtualiter possunt dici distinctas à unius; in quantum continentur in virtute sua causa eas produre valentis; non ita chimera. Ad 5. quod eft communis argumentum Nominalium constat ex dictis nro. 37. & 39. quare ex eadem cognitione divina acipient extrinsecè creatura fuisse possibiliter logican; non ita chimera. Ad ult. sicut creatura à voluntate divina accipit esse simpliciter creaturam per actum ejus efficiem; & accipit esse creature secundum quid ab actu divini intellectus; e cum aut ex coequo aliquid habeat illi ab intellectu divino non qui fuit creatura; quia Filius dominus habet illi a divino intellectu; & tandem non est creatura; poterat eodem modo arguere de plautate; non sufficere quod aliquid habeat esse à voluntate divina; ut dicatur esse creatura; quia spiritus sanctus habet esse à divina voluntate; sicut Filius ab intellectu; & tamen non est creatura; inspicendum itaque est esse; quod à divino intellectu; vel voluntate tributari producto; ut inde arguamus an productum sit Deus; vel creatura; si enim est esse prioris neccesariam tunc proutcum sit Deus; at si est esse compotibile cum contingencia; tunc non est Deus; sed creatura; tale autem est esse possibile logicum; & acti divini intellectus sucipiente creaturam; quia eft non repudiantem compotibilis cum contingencia; creatura enim ab alterno illo eft producta ab intellectu divino ita dictior possibilis est; et etiam sit possibilis non esse; quale non est possibile logicum Dei; non potest esse; ut neque non esse.

4. Secundo arguit Vasquez; quia fecit res non dicuntur fore;

43 Secundum argumentum V^alquez, quia neut res non accipiuntur r^e, ut esse talis natura, quia cognoscuntur a Deo, quia potius id est cunctum futurum, aut talis est natura, quia sunt futurae; si etiam non sunt possibilis, qui cognoscuntur, sed id est cognoscuntur, quia sunt possibilis, hoc est, id est cognoscuntur posse esse, et nullam implicare contradictionem, quia res verae possunt esse. Accedit, quod aliqua poccata non id est sunt mala, quia cognoscuntur esse mala, aut quia prohibita sunt a Deo, sed potius est contra ita proposito res erunt possibilis, vel impossibilis, non quia cognoscuntur a Deo, sed quia fuit natura hunc tates. Respondit, quod per hec argumenta intendit probare V^alquez res non habere totaliter suam possibilitem, vel impossibilitatem a divino intellectu, sicut Scotum tenuevit putatis, nobis non adveniantur, quia non asserimus res totaliter a divino intellectu suam recipere possibilitem, neque haec fuit Doctoris sententia, sed quia quid res probare videtur nimur res est praesice possibilis, vel impossibilis a seipso independenter omnino a divino intellectu; id est supponitur disparem prout est ratione de scientia simplicis intelligentiae & visionis in ordine ad possibilis, & futura, quia res non accipiunt futurum, seu esse futurum a scientia visionis, a decreto divina voluntatis, ut docet Doctor 1. diuisit. 39. ut postea succedit scientia visionis, & libera, at bene accipiunt scientia naturali, seu simplicis intelligentiae suam possibilitem, ut etiam ratione dici solet causa rerum, quod utique intelligi non debet quoad existentiam, quia sic carum causa est divina voluntas, sed quod possibiliterit quantum, scilicet, in suo genere etiam qualificentis causae rebus possibiliterit communici modo imperius explicato. Ad Confirm. transacta aliquia else mala ex obiecto, & non praeceps quia prohibita, cum hoc tamen quod ex seipso non male formaliter, tantum erat quod finis principiavit tali ab intellectu divino, a quo intentionaliter originantur primae rationes formales eorum.

43 Tertio arguunt ali, quia possibilitas ita videtur intrinsecus etiamens possibili, ut non cum aliis recipiat, sed omnius ex se habeat, si enim inquiramus, cur chimera habeat reputacionem ad extitudinem, homo verò non habeat, optimè responderetur, quia chimera involvit intrinsecam impossibilitatem, homo non, ergo sermo essentia habent ex se praeceps suam possibilitem, & non ab aliqua causa exirent. Confirm. quia si tam possibilis, quia in aliis non recipiat, istud est deus, ut non sit ex parte

psarum rerum, sed etiam ex parte divini intellectus, rursus defectus producendi chimeram, etiam in Deum redindabit, quod est contra communem loquendi modum, quo asignatur defectus ex parte rei, non ex parte Dei.

Resp. concedendo formalem, & intrinsecam rationem possibilis-
tatis, vel impossibilitatis speciem ex parte rerum, ne-
quid negat Scotus; sed negat hanc rationem ad aliquod primum
principium extrinsecum non esse reducendum, cum enim esse
creaturae fidei possibile, fidei actuali quo modo participatum ar-
ticipandem esse debet; tunc quia repugnat, vel non repugna-
tur terminorum non est aboluta, & impliciter prima ratio possibilis-
tatis, vel impossibilitatis in omni genere, fed prima dumtaxat in
causa formalis, intellectus vero divinus est prima ratio in
genere causarum quasi efficientis. Ad Confirm. negatur sequela, quia
non dictum est num. 39. divinus intellectus proxime, & immediate
non nisi nocibilia producit; que postea invicem comparata cum
terre repugnare inventur ex propriis rationibus formalibus
ex eorum combinatione concurrunt impossibile, qua de causa inquire
Ductor 1. disp. 4. non eodem modo res dici possibles, & impossibi-
litas principiabit ab intellectu divino, impossibilitas enim ab eo tra-
ducitur originem proxime, & immediate, impossibilitas vero non nisi
immediate, & remoto, & hinc est, quod deficit prodigium chia-
meram proprie loquendo assignari debet ex parte rei, & non ex
parte Dei; alia argumenta ad hoc solent adduci, quae quia volum
probant possibiliter, & impossibilitatem rerum ex eorum ratio-
nibus intrinsecis, & formaliter peti debere; quod nos negamus
de multis facimus.

Tertia difficultas.

Circa tertiam difficultatem num. 26, propositam, an esse-
tia rei possibilis felicitas existentia possit dici vereens rea-
re, seu veram rationem entis posidere, etiam apud negantes else-
ciale actualiter existentes rerum ab aeterno (nam in opinione admitten-
te alio esse rerum ab aeterno nulla est dubitatio, quia di-
siderat rerum ens reale) sunt varius modi dicendi; quidam enim
blouitare negant posse dici ens reale, sed potius non ens, & nihil
ebeore dici, ita contendit Hurt. dis. 18. Met. fed. 2. Faber theor.
c. 3. ab initio ac Suarez loquuntur videtur dis. 31. Met. fed. 2.
bifurcari, essentiam feculo eis existentiam non esse rem alienam
et omnino esse nihil, cui modo dicendi etiam Scotus favere vide-
tur. 1. d. 36. M. ubi autem hominem ab aeterno tam eis nihil, quam
humana, cuius verba sunt illa, *homini in aeternis inest non esse aliud*, & *etiam non est aliud, sed homini non repugnat affirmatio*
eis est aliud, sed tantum inest negatio propero ut aeternum actus vel
non ponens in eis, cibis autem repugnat, quia nulla cana/pot
in ea canere est aliud, & hunc dicendi modum lequantur Aut-
ores cit. num. 32. qui possibiliteratem rerum ab aeterno negant esse
optimam & dicunt importare meream negationem repugnantiam
*& foliam realiter privitam, omnes, inquam, illi dicunt re-
um essentias esse merum nihil, ne illi paucis convenire ratio-
nem entis, prout a nihil contradistinguitur, ita Smilching. loc. cit.
& tract. 1. disput. 2. num. 4. 6. ad 3. 50. & 54. Canon. 1. Phyl. qu. 9.
tritic. 1. ubi autem, quod nulla res in potentia obiectiva dictum aliquam
intitulat, fed eis purum nihil Meuribus. lib. 2. sua Meth. capit. 3.
3. d. 6. quod. 1. pro te Doctorem adducens nedum 1. d. 36. fed etiam
Metaph. cap. 7. ubi negat ens in potentia dici posse simpliciter, &
blouitare ens, quia illa particula in potentia est distractiva, nam po-
tentia diffringit ab ente.*

46 Dicendum tamen est, essentia rei possibilis etiam seclusa exstantia convenire veram rationem entis, prout ab omnino nihil contradistinguitur, atque ideo in hoc sensu dici posse, ac debet esse verum ens realis, & positivum; ita manifeste colligitur ex Script. i. 36, ut mox videbimus, & 9. Metaph. qu. u. 2. in terminis dubium movere, & ad hanc partem declinat, licet oppotuisse ut probabilem admittere videatur, sequuntur Averfa qu. cit. fecit. 3. Pafphagi disput. 76. cit. fecit. 5. Arriaga disputat. 2. Meth. fecit. 1. subl. 2. ubi aut non recte constitutu possibiliterum in sola non repugnantia negativa ad existendum. Ovviad. controver. 2. Meth. punc. 1. num. 14. ubi aut hoc predicationem *possibilem* destruere, immo nec minuere veram rationem significatam enim nomen est realis, & alii pafph. idipsum quoque Cajetanus occise videtur cap. 4. de ente, & essentia qu. 6. ubi monens etiam duplicitate accepit, & prout distinguitur a nihilo, & enteracionis, & prout contradistinguitur ab extremitate; & hoc tamen admittere tenetum quinquecum admittit famigeratam illam scholasticorum distinctionem de ente nominatiliter, & verbaliter sumptu, seu participatarum, quam declaravimus dis. 2. de natura eius ab initio num. 1. non enim aliud per hanc conclusionem statuere intendimus, nisi in essentia rei possibilis, ut ab actuali exstantiis, optime salvari rationem entis nominatiliter sumptu, tunc apud Metaph. eti possimilis eius acceptio, ut ad scientias materialis accommodata, & potieque in hoc sensu rem possibiliterens ens realis, & appellari; & hoc etiam concedit Suarez loco citato num.

47 Probatur, itaque & explicatur ex ipso Doctore loco citato, d. 36. nam s. ad i. principiis, inquit, quod ens ratum aut appellatur illud, quod habet esse firmum, & verum esse five essentiae, five existentiae, quia unum non est sine altero, qualitercumque distinguantur, aut ens ratum dicitur illud, quod tridim distinguitur

à figuris, cui scilicet non repugnat esse verum essentia, vel existentia; si primo modo accipiatur ens rationis, ait, quod homo non est ex sensu rationis, sed ab efficiente, à quo habet esse rationem & essentiam, & existentiam, si secundo modo intelligatur ens rationis, ait, quod est sensibilis, & ex sensu rationis, ait, quod est rationis, &

ait, quod homo possibilis est ex se ens datum, quia formaliter ex se non repugnat sibi esse, ita Doctor, adeo creature omnis ens praesertim dicitur, quatenus est capax esse per virtutem activam suae creaturae, & qualis est existentia, quam dicitur habere, talem etiam existentiam sibi vindicare contenda est, si existentia est actualis, ens verbaliter dicitur, si vero existentia est tantum potentialis, dicitur ens realis nominaliter dumtaxat, quatenus ei verum esse existentia non repugnat, & quia ens propriè dictum est, ut distinguatur a nihil, & ab ente rationis, definitur esse illud, quod ad hunc vel habere posse entia extra animam, ut ipse docet quod. 3. ab initio littera A hic est, quod in essentia creature possibilis tota salvator ratio veri entis, ut distinguitur a nihil, quia si non habet propriam entitatem, & existentiam extra causas, fatem enim cum habere potest, quod non convenient nihil, sed hinc enim propriè dictum dicitur illud ex Doctoro quod nec est, nec esse posse aliquod ens extra animam, & sic expedit loquitor. Metaph. quæst. 2. dicere, quod in essentia possibiliter admitti debet aliqua realitas, qualis non est in chimaera, quia haec repugnat, & illa non repugnat. Rursus eadem divisione 36. littera F. ait ens prius sui divisione aquivocè dividii in ens extra animam, & ens in anima, & illud extra animam potest distingui in aliud, & potentiam ellentias, & existentias, quiibus verbis iuxta Lich. expositionem per ens anima extra animam intelligit ens verbaliter sumptum, id est ens realis actu existens extra suas causas, & per ens potentia extra animam intelligit Doctor ens in potentia objectiva, seu ens nominaliter sumptum, cum ergo ens realis, ut distinguitur a nihil, & ab ente rationis, quod est ens in anima sit velid, quod adhuc verum, & reale esse habet, quod vocat Doctor ens extra anima extra animam, vel id cui verum esse non repugnat, quod vocat ens anima extra animam potentiale, sicut in essentia creature possibilis propria ratio entis salviatur, ut distinguatur ab ente rationis, & a nihil, quia neutrum dici potest ens extra animam nec actu, nec potentia. Denique ibidem respondendo ad 2. princip. concedit intellectiōnē lapidis ab altero tuisse Metaphyricum, & realēm ex parte objecti, non autem logicām; ergo lapis possibilis, etiam ut ab existentiā prædicti, potest & debet dici ens realis, aliquo cognito divisa lepidem attingens ab altero non potest dici realis objectivē, quod negat Doctor ibidem.

48 Dices cum aliquibus possibiliterenti rei non esse nisi merantur non repugniantiam negativam ad existendum; ac proinde minime sufficiere, ut res possibilis dicatur ens realis, prout a nihil contradistinguitur. Contra, quia opus est ostendere superum num. 32, tum quia ollendo modo, quod ibi sum pollicitiss, ens possibilis significare formaliter, & in rectiloquio illud possitivum, quod possest in tempore existenter, si produceretur, nam ut docet Doctor 2. dist. 16. quae est. *Rationes ipsa ens in actu, & ens in potentia ex 9.* Metaph. tex. com. 12, non sunt tantum ejusdem generis, & speciei, sed etiam ejusdem numeri, illud enim individuum, quod nunc est in actu, illud item fuit in potentia, cuius rei manifestum indicium est, quia eundem proflus formans essentiale tantum conceptum de nomine existente, & non existente, & hominem possibiliter predicamus in recto de ipso jam existente, ut hinc homo existens est qui fuit possibilis, sed homo, qui nunc exsilit, et iverunt ens reale, & per possitivum conceptum explicatur, ergo etiam antea ens realiter erat, & per conceptum possitivum explicari debet. Forte dices opus non est, ut finit possitivum idem, ac hoc non possint in vicem predicari, sed fuisse quod finitum negativum, id est, quod non fuit duo possitiva distincta. Contra, quia cum dicimus, homo hic, & nunc existens, est, qui fuit possibilis, copula est, nedum negat realem distinctionem, sed ulterius ponit realem identitatem, hac autem inter extrellum possitivum, & negativum verfarineque. Praeterea contra hanc solutionem inflat Arriaga, quia homo, & non ens sunt indistincta in hunc sensu, id est, non sunt duae entitates positive distinctae, & tamen non possunt in vicem predicari, ergo nec possibile posset de actuali affirmari praece, quia realiter est indistincta negative. Verum haec insinuat non admodum urgat, quia si respondentes per identitatem negativam non intelligunt prefatae indistinctionem, que verfarunt etiam inter hominem, & non ens, fed merantur, & puram non diversificant, que non item inter ea reperitur, nullum enim est hominem, ac non ens non esse diversa, & contra, verum est, hominem nunc existentem non esse diversum ab eo, qui possibilis erat. Potius ergo ex eo instantem est, quod copula est, nedum negat diversitatem, sed ulterius affirmat realem identitatem, ut police arguit ipse Arriaga, quoniam

49. Dices cum aliis hoc prædicatum possibile destruere, vel saltem minuere vim praedicantis ipsius entis. Contra, quia licet hoc prædicatum, quod est esse cognitum minuit significatum ipsius entis, ut dictum est num. 20, ex Scoto. 1. dist. 36. littera E. hoc teneat non minuitur per prædicatum possibile, quia cum hoc predicato tota adhuc, & integra fervatur ratio intrinseca entis, sed solum hoc per predicatum minuitur in proportione vis significativa ipsius copulae & quia simpliciter & absolute sumpta ex se significat effectualem, & existentiam, unde non valer dicere, lapis est impossibilis, seu est ensimposibilis ergo est, sed illa falacia a secundum quid ad simpliciter. & hæc est doctrina Scotti in taminius. Mat.

qu. 2. ubi in solutione ad 4. ait, quod licet ens in potentia non sit ens ita simpliciter, sicut ens in actu, ac scilicet possibilis diminuit ens, non tamen omnino destruit rationem entis, ut sic, cum ergo dicitur lapis est ens possibilis, predicatum possibilis non destruit, nec minuit rationem intrinsecam entis, cui additur, quasi sensus est, quod lapis non sit ens, vel sit ens secundum quid, destruens in hoc enim sensu creatio dicitur esse producio de nihilo, & annihilationem, sufficit, ut nullum rei esse reale, & actuale praecedit eius productionem, nec post eius destructionem remaneat, in quo lapis non sit ens, vel sit ens secundum quid, destruens in copulativum, & modum significandum ejus, ita ut ex vi huius praedicatorum possibilis non significetur rem simpliciter, & abolutamente, seu existere, sed praescindatur ab hoc rigoroso modo essendi, & relinquatur subiectum indifferens, ut talia veritas propositione possit simpliciter esse, quod est exire, & non esse simpliciter, seu existere, & in hoc sensu intelligendum est Doctor citatus quanto Metaphysicae capitulo 7. cum ait, ens in potentia non posse dici simpliciter ens.

50 Confirmatur tandem totus iste discursus, quia nihil, & non ens prout opponitur enti reali propriè dignificatur illud, quod nec est, nec realiter, & positive esse potest a parte rei, & extra animam, ut docet Doctor quod. 3. cit. ab initio, ergo ad hoc ut quidquam non dicatur nihil, sicut sunt negationes, ac entia ficta, non absolute possunt est, ut exigit in rerum natura, sed sufficit, ut sic existere possit, ut per talam potentiam logicam, vel objectivam sufficienter secerintur ens reali a nihilo, & ab ente rationis, haec enim quoque pertinet ad oppositionem, quae versatur inter ens, & non ens, seu inter rem, & nihil; quando ergo iste sermo de essentia alicuius ens realis, quamvis non existens, verus. Antichristi, vel alterius mundi possibilis, non debet dici abolutè loquendo, talis effectus est nihil, non ens, ut volebat Hurtad, quia per talam loquendi modum non solum significaretur, Antichristum, vel alium mundum non actu existere a parte genere, & haec veluti confundit, sed quantum potest realiter existere, si ergo ita est, jam essentia effectus existentia, & secundum hoc considerata dici potest ens potentiale, quatenus potest realiter existere, tam quia essentia præcisa existentia secundum ipsum participat rationem entis nominaliter, at ens nominaliter sumptum dicitur illud, quod effectus non existat, etiam existere non repugnat, ergo dici potest ens potentiale. Quamvis ergo nequeat dici ens potentiale potest objeciva, qua haec vera opponitur actu, ac in sua ratione involvit negationem existentie, bene tantum potest ens potentiale potest logica, quia haec non destruit, sed potius perfectur peractum, a quo ad hanc potentiam revertitur consequtio affirmativa, nam tempore Deus existit, & habet potentiam logican exirendi, neque haec potentia in sua ratione dicit negationem existentie, sed quantum est de tanta ab existentia praescindit, quam ab eius negatione, & cum utrue dictum est compositibilis.

ARTICULUS IV.

Solvuntur objections probantes realitatem actualiem essentie creaturarum ab aeterno.

51 In oppositum obicit Hurtad. cit. Autoritates Aristot. & D. Anselmi; ille namque 9. Met. cap. 3. inter non entia constituit ea, que cum possint existere, non existunt, & ratio, ob quam dicit ea non entia, & non esse, est, quia aut non sunt, ita enim loquitur, non enim enim quodam potentia sunt, non autem sunt quantum endochina (id est nihil, non sunt idem docet D. Ansel. in Monolog. c. 8. his verbis contrafalsa sunt de nihilo), id est quod prius nihil erat, nunc sunt aliud. Conf. quia potest excludit actu, unde posse esse excludit esse, ergo cum possibile posse esse, non habet esse. Denum praedicta quae convenientia sicut in potentia, dicuntur ei convenire tantum secundum quid, & non simpliciter, sed possibilis actu non existentibus hoc predicatur, se convenient tantum, & non simpliciter, & non possibilis.

52 In oppositum obicit Hurtad. cit. Autoritates Aristot. & D. Anselmi; ille namque 9. Met. cap. 3. inter non entia constituit ea, que cum possint existere, non existunt, & ratio, ob quam dicit ea non entia, & non esse, est, quia aut non sunt, ita enim loquitur, non enim enim quodam potentia sunt, non autem sunt quantum endochina (id est nihil, non sunt idem docet D. Ansel. in Monolog. c. 8. his verbis contrafalsa sunt de nihilo), id est quod prius nihil erat, nunc sunt aliud. Conf. quia potest excludit actu, unde posse esse excludit esse, ergo cum possibile posse esse, non habet esse. Denum praedicta quae convenientia sicut in potentia, dicuntur ei convenire tantum secundum quid, & non simpliciter, sed possibilis actu non existentibus hoc predicatur, se convenient tantum, & non simpliciter.

Respondet, has, & similes autoritates expoundendas esse, ut auditoriatum Scotti modo exponebam, possibilis dicuntur non entia sumendo ens verbaliter, ut sensus sit, quod non sunt existentia, sumendo ens nominaliter, & essentialiter falsum est, quod possit excludit esse, ergo cum possibile posse esse, non habet esse. Denum praedicta quae convenientia sicut in potentia, dicuntur ei convenire tantum secundum quid, & non simpliciter, sed possibilis actu non existentibus hoc predicatur, se convenient tantum, & non simpliciter, id est, in potentia, & non in actu, atque id est non posse ens actualiter amplificiter, at predicata essentialiter, ut diximus, quae convenientia res existentibus, & possibilibus, & id est sumendo ens nominaliter, & ut est predicatum essentialiter, dici non debet convenire his, quae actu non sunt, in potentia & secundum quid, sed essentialiter, & simpliciter.

53 Dices, siens possibilis etiam in praefato sensu potest dici aliiquid, sequeretur, Deum nullum rem creare posse, nec annihilatione, quia ante eius productionem praecedit illud aliiquid, ex quo producetur, & post eius destructionem semper illa aliquips remanetur, ut art. 1. contra Henricum cum Scoto arguebamus; Et rursus si enti possibili essentialita praedicata convenient, res etsi dicunt commentator 1. de anima, sunt differentia opposita, & dividunt

rando an sit, cuius oppositum Aristot. docet 1. Post ubi vult præcognitionem, an sit, priorem esse præcognitionem quid sit. Reipugnando primam sequelam, nam ad salvandam creationem, & annihilationem, sufficit, ut nullum rei esse reale, & actuale praecedit eius productionem, nec post eius destructionem remaneat, in hoc enim sensu creatio dicitur esse producio de nihilo, & annihilationem, sufficit, ut nullum rei esse reale, & in hoc denique sensu arguerat Doctor contra Henricum, qui admittebat praescindere in aternitate esse realiter existentia, sed alia admodum de existentia, cum enim Aristot. ait de re prius cognosci debere, quod sit, deinde quid sit, non est intelligentum de esse existentia, id est, quod existat, sed quemadmodum in logico dicimus intelligentem debet de eius possibilite, nimirum quod rei non repugnat existere, quia ut ibi dicebamus scientia praescindunt ab actuali existentia rerum, quas contemplantur.

54 Averla liecit in hac solutione nobiscum sentiat, tamen secilla 3. cit. concl. 2. ait, quod essentia rerum secundum se, & secundum existentia, sicut dicit non debet existentia, quia non actu existit, sic pariter nec dicit debet existentia, eius ratio est, quia ens potentiale, propter ab aliis differt, intelligitur negativo, quod, scilicet, actu non existit, sed essentia verè est essentia, & est essentia litera ens etiam cum actu existit, nec de ratione ipsius essentiae est ipsa negatio existendi, ergo essentia secundum se, non debet dici ens potentiale, sed abolutamente debet dici ens abstrahendo tam ab actualitate, quam ab potentialitate. Sed hoc videtur contra ipsum ibidem, quia immediate supra concl. 2. contendit essentia effectus existentia simpliciter, & abolutio dicit debere existit, sicut dicit non debet existentia, quia non actu existit, & sic veram rem, estens reali, quia per hoc non significatur, quod actu realiter existat, sed quod falso posse realiter existere; si ergo ita est, jam essentia effectus existentia, & secundum hoc considerata dici potest ens potentiale, quatenus potest realiter existere, tam quia essentia præcisa existentia secundum ipsum participat rationem entis nominaliter, at ens nominaliter sumptum dicitur illud, quod effectus non existat, etiam existere non repugnat, ergo dici potest ens potentiale. Quamvis ergo nequeat dici ens potentiale potest objeciva, qua haec vera opponitur actu, ac in sua ratione involvit negationem existentie, bene tantum potest ens potentiale potest logica, quia haec non destruit, sed potius perfectur peractum, a quo ad hanc potentiam revertitur consequtio affirmativa, nam tempore Deus existit, & habet potentiam logican exirendi, neque haec potentia in sua ratione dicit negationem existentie, sed quantum est de tanta ab existentia praescindit, quam ab eius negatione, & cum utrue dictum est compositibilis.

ARTICULUS V.

Solvuntur objections probantes realitatem actualiem essentie creaturarum ab aeterno.

55 Ad hunc usque articulum distillimus solutionem rationum probantium creaturas ab aeterno habuisse aliquod esse realiter actualem, quod dicatur esse essentia, ut distinguatur ab esse existentia, quia ut diximus articulo primo in fine, non potest ei excedere, nisi praebat notitia status possibilis creaturarum ab aeterno, quem praecedentibus articulis exponimus, ex parte eius possibilis posse esse, non habet esse. Denum praedicta quae convenientia sicut in potentia, dicuntur ei convenire tantum secundum actu, & futilis rationibus, quae pro tentienti亨利.

Primo itaque solent argumenta deducere ex possibilite creatura, quia creatura antiqua creetur ex possibili, alias impossibile creatura, sed omne possibile estens reali reale, quia realiter dividitur peractum, & potentiam, ergo &c. Tum 2. quia creatura estens possibile, haec potentia cogitari nequit, nisi fundata in aliqua entitate creatura, per eamem essentialiter distinguuntur ens realis ab ente ficto, hoc autem esse nequit nisi estens essentia, ut existentiam praecedit, ergo & c. Tum 3. quia creatura ab aeterno possibile estens realis, vel rationis, non secundum, vel quantum aperte sunt ad existendum a parte rei cum talibus naturis, ac proprietas, dicuntur etiam esse de rebus aeternis, quantum abstrahuntur ab existentia rerum his, & nunc, quae sunt conditions contingentes inducentes; solent autem rerum essentiae dici aeternae non quidem simpliciter, & incomplexe, quia filius Deus est aeternus, sed secundum quid, & complexe, ut monit Doctor 1. d. 3. q. 5. ad questionem quatenus dum de ipsis propria, ac effectu enunciamus predicta, proprieatis aeternae veritas efformamus, ut mox explicabitur; dicuntur etiam aeternae ut notat Doctor 3. d. 22. q. un. littera C. quatenus non sunt proxime corruptibles, ignis enim non est in potentia propinquia corruptionem, nisi sit in eius existentia.

56 Ad 4. Doctor 1. dist. 3. littera L. negat consequentiam, inde enim solum sequitur, negationem essentia alteri creaturis, & alteri chimeræ convenire; creaturis namque inquit, negationem existentiae convenire ad foliam negationem actus, vel causa non ponens illas in esse, chimeris vero convenit non tantum ex hoc capite, sed præstans quia existentia eis formaliter, & ab intrinseco repugnat. Posset etiam ex dictis iiii. no. 59. negari, quod creatura possibilis est purum nihil, quia purum nihil dicitur illud ex q. 3. ab initio, quod nec est, nec esse potest aliud extra animam, & id est cum creatura possibilis possit esse aliquid in rerum natura, potest dici res non nominaliter, nec potest dici simpliciter, & abolutio, sed solum quatenus excludit esse actualiter, & existentia, quia sensu potest minus nihil, quam fit chimera, quia est omnis nihil, quia a sua ratione excludit tam esse actualiter, quam esse possibile, quo pado non inconvenit unum nihil effigie magis nihil aliud, neque id voluit negare Doctor loco citato. Ad 5. quod aliquibus magnus facit negotium, faciliter occurrit ex eadem doctrina, quamvis enim impossibile sit nihil simpliciter, & omnino nec est chimera, fieri aliquid, quia talis nihil est omnino impossibile, nec ullam ad existendum potest habere, tamen quod est aliud in potentia, & nihil folium in actu, quatenus excludit esse actualiter, & existentia, sicut est creatura possibilis, bene per creationem fieri potest aliud actualiter transeundo de potentia ad actu; ubi notandum est tollendam omnem, quia in argumento fieri posset, cavillationem, quod monit Baſfolius 2. dili. 1. q. 4. ad 6. creaturam antiquam producatur, non dici nihil intrinsecè, & quidditative quasi fitio negatio entitatis actualis, & existentiae, sed dici dumtaxat nihil denominative, & connotative, quatenus antiquam creaturam cum illa negatione coexistit, quae potest creationem recedit; unde nunquam sequitur in creatione non ens converti in ens, & nihil in aliud possit repugnat, sed solum sequitur incipere esse, quod antea non erat, & exire, quod antea non existebat, nec aliud mysterium majoris reflexione dignum in hoc argumento reperio. Ad ult. optimè responderet ipse Doctor littera K. ubi eleganter ex Euclide demonstrat legitimam arguendam modum ex permutatis proportionib, qui minimè observatur in argumento, ut videri potest in textu, nos breviter dicamus illum argumentum modum valere in terminis convertibilibus, quorum, scilicet,

Quest. I. De esse possibili creaturarum ab aeterno. Art. IV.

duo, & duo convertuntur, & contradicunt, quod in casu proposito non contingit, quia non ens, & impossibile non convertuntur, quae si converti contendat, tandem negandum est juxta doctrinam artic. praecedent. traditam negando creaturam possibilem esse non ens simpliciter, & abfoliate loquendo, quia estens reali nominis litera.

57 Secundo, argumenta deducunt ex divina cognitione, nam essentia creaturae antequam existat, terminat scientia Dei,

quae dicitur simplicis intelligentia, ut autem terminet talis notitia, & funder relationem ad intellectum divinum scientiam, & requirit quod esse reali.

Confirmatur quia scientia lapidem possibilem est realis ab aeterno, ut agit Theolog. ergo objectum cognitionis est realis.

Denuo scientia lumen rebus realibus, & aeternis, sed scientia sunt de essentia, & quidditatibus, ergo essentia rerum sunt aeternae, & reales.

Respondit, pariter haec argumenta retorqueri contra existentiam ipsam, ut constat ex dictis iiii. 9. quia non minus Deus cognovit rerum essentias, & terminat scientiam, & tamen ex hoc non inferitur res habere esse reali existentia ab aeterno ergo neque ex hoc, quod cognovit rerum essentias ab aeterno rite deducitur, quod habeat ab aeterno esse reali existentia simpliciter.

Ad 1. itaque dictum ex tractatu theologico de scientia Dei, Deum non cognoscere res possibilis ab aeterno in seipso, quia in seipso aliud est, & ergo esse possibile in creatura ab aeterno dicitur.

Reipugnat, ut constat ex dictis iiii. 9. quia non minus Deus cognovit rerum essentias, & terminat scientiam, & tamen ex hoc non inferitur res habere esse reali existentia ab aeterno ergo neque ex hoc, quod cognovit rerum essentias ab aeterno rite deducitur, quod habeat ab aeterno esse reali existentia simpliciter.

Ad 2. creaturam antequam sit denominari possibilem, sed potenter exire posse per potentiam possibiliter, & terminat scientiam, & terminat res possibilis ab aeterno in seipso, quia in seipso aliud est, & ergo esse possibile in creatura ab aeterno dicitur.

Reipugnat, ut constat ex dictis iiii. 9. quia non minus Deus cognovit rerum essentias, & terminat scientiam, & tamen ex hoc non inferitur res habere esse reali existentia ab aeterno ergo neque ex hoc, quod cognovit rerum essentias ab aeterno rite deducitur, quod habeat ab aeterno esse reali existentia simpliciter.

Ad 3. itaque dictum ex tractatu theologico de scientia Dei, Deum non cognoscere res possibilis ab aeterno in seipso, quia in seipso aliud est, & ergo esse possibile in creatura ab aeterno dicitur.

Reipugnat, ut constat ex dictis iiii. 9. quia non minus Deus cognovit rerum essentias, & terminat scientiam, & tamen ex hoc non inferitur res habere esse reali existentia ab aeterno ergo neque ex hoc, quod cognovit rerum essentias ab aeterno rite deducitur, quod habeat ab aeterno esse reali existentia simpliciter.

Ad 4. itaque dictum ex tractatu theologico de scientia Dei, Deum non cognoscere res possibilis ab aeterno in seipso, quia in seipso aliud est, & ergo esse possibile in creatura ab aeterno dicitur.

Reipugnat, ut constat ex dictis iiii. 9. quia non minus Deus cognovit rerum essentias, & terminat scientiam, & tamen ex hoc non inferitur res habere esse reali existentia ab aeterno ergo neque ex hoc, quod cognovit rerum essentias ab aeterno rite deducitur, quod habeat ab aeterno esse reali existentia simpliciter.

Ad 5. itaque dictum ex tractatu theologico de scientia Dei, Deum non cognoscere res possibilis ab aeterno in seipso, quia in seipso aliud est, & ergo esse possibile in creatura ab aeterno dicitur.

Reipugnat, ut constat ex dictis iiii. 9. quia non minus Deus cognovit rerum essentias, & terminat scientiam, & tamen ex hoc non inferitur res habere esse reali existentia ab aeterno ergo neque ex hoc, quod cognovit rerum essentias ab aeterno rite deducitur, quod habeat ab aeterno esse reali existentia simpliciter.

Ad 6. possibiliter creaturam fundari in effigie, quod habet ab intellectu divino, quod quidem intelligentia, & motivi attendit debere, quod est divina cognitione.

Concordo igitur quod possibiliter creaturam ad existentiam sit possit, & secundum hoc esse reali, negatur adhuc talis difficultatem non evitatur, quia nulla est denominatio extrinsecis abscindit, sed denominatio, & denominatio extrinsecis supponit subiectum, quod habent, per quod moveant divinum intellectum, vel eius actum primariò terminant, sed Deus illa attinet per modum obiecti secundarij, & purè terminativi, illaque cognoscit in seipso esse nihil, & tolum posse esse aliud, si illis communiceat esse, quod præstare potest, & secundum hoc esse reali, quod est non repugnat cognoscit fundat relationem cogniti ad cognoscendum, & divinam cognitionem terminant; quod etiam in nobis experimunt, cum intellectui nostro obseruant obiectum aliud non actu existens, sed tamen exire potest, sicut rota in hydri, tunc enim nobis obseruat verum esse reali, non quidem quod actu existit in effectu, sed quod effectus potest. Ad Confirmaret per idem nempe scientiam in Deo esse reali, non quia terminatur ad esse reali, sed per seipso, & per seipso est aliud, & secundum hoc esse reali, quod est non repugnat, quod sufficit ad denominandum divinam scientiam reali etiam, & ex parte objecti secundarij, ut notat Doctor 1. d. 26. ad 2. princ. littera K. & Bafol. cit. ad 5. ubi etiam notat realitatem divinae scientiae præstam ex parte objecti primarii, & motivi attendit debere, quod est divina cognitione.

Ad 7. Adult. pariter scientiam dicuntur esse existentias, & possibiliter habent a divina cognitione, quam terminatur.

Ad 8. creaturam possibilem ab aeterno esse reali, non potest ex parte existentia, & secundum hoc esse reali, quod est non repugnat, quod sufficit ad denominandum divinam scientiam reali etiam, & ex parte objecti secundarij, ut notat Doctor 1. d. 22. q. un. littera C. quatenus non sunt proxime corruptibles, ignis enim non est in potentia propinquia corruptionem, nisi sit in eius existentia.

58 Tertio, argumenta deducunt ex aeterna veritate, ac immutabilis propositionum necessariarum, quia propositiones essentiales primi, & secundi modi dividunt per se sunt verae, & necessarie etiam ante existentiam, ergo & ipsa rerum essentiae de quibus verificantur, reales erunt ante existentiam, consequentia patet, quia omnis veritas realis in aliquo esse vero fundatur. Confirmatur quia ab aeterno verum erat dicere, quod homo erat animal rationale, & hinc propositio illa dicitur aeterna veritas, & non dependere ab actuali existentia hominis, non videtur autem quo pacto esse vera, nisi homo haberet aliquod esse reali.

Respondit, hoc argumentum re vera nihil concludere, retorqueri namque potest in non entibus ac entibus rationis, in quibus similares necessariae propositionem essentiarum possibiliter reperit, canticas enim est privatio, chimera estens rationis, non ens est non ens, &c. potest etiam retorqueri in ipsi existentias, quia non minus fuit verum dicere ab aeterno hominem esse animal rationale, quam existentiam esse modum essentiae, & distinguere realiter, aut non realiter ab essentia distinguit, sicut ergo ex his propositionibus non recte deducunt existentiam ab aeterno fuisse, nec in entibus rationis, vel privationibus arguunt aliquod esse essentiae reale, in quibus fundetur, ita neque in proposito, & hoc folum sufficeret pro exulta argumenti solutio cum sua confirmatione. Verum ad uberiori doctrinam, & dubium solutionem, hic explicare juvat, unde penteat necessaria veritas carum propositionum, & quo pacto etiam ab aeterno vera dicebantur, quamvis nullum esse essentiae reali procederet, in quo earum veritas fundatur; varios in hac re dicendi modos refert Maironus 1. dist. 3. q. 5. & rufius. 1. dist. 4. q. 6.

59 Primus dicendi modus asserit, veritas necessaria suam incomutabilitatem habere ex natura terminorum necessaria ad est, ex eo quod termini, de quibus formantur, sunt in se necessarii, & ide dicunt tales veritas formari non posse, nisi de objecto in-

incommutabili, scilicet, Deo, & circa objecula creatura nullam esse veritatem sic necessariam, unde omnibus hominibus annihilatis inquit hanc esse falsam, omnis homo est animal; quae fuit opinio Ocham quol. 3, qu. 5. & quol. 4, qu. 37. idem indicavit Hervaeus quol. 1, qu. 10. & ita defendit Jandian. 4. Metaph. qu. 15. ubi docet tunc tantum verum esse dicere, Sortes est homo, donec Sortes actu vivit, eo autem mortuus non verè dici, Sortes est homo; quod etiam significavit Aver. cum r. Physic. com. 63. dicit rem in corruptione substantiali nomen perdere, ac definitionem. Hunc tamen dicendi modum merito refellit Mairon. ibidem, qui ex sequitur omnem scientiam præter Theologiam esse de contingentibus, vel nullam scientiam reperi præter Theologiam, qui omnis alia scientia habet extrema proportionum contingencia, & consequenter omnes illæ propositiones esse contingentia, & non verè sciebiles. Tunc quia tunc impossibile fore accipere aliquod principium necessarium, quod verificatur in Deo, & in creaturis, cuius oppositum docet August. 1. de Trinit. cap. 1. ubi docet, quod hoc præcipuum, nulla res ipsam dignum, verificari necesse est, & esse quod dicendum ab omni esse in anima, & reali sunt abstracta, aliquæ enim habitudines convenienter terminis ex rationibus formalibus terminorum, ut ista, homo est animal, aliquæ autem non sicut homo sit albus, prima autem consequuntur esse quidditative, secundum autem non, sed fortè esse reale, vel in anima; quem dicendi modum Mairon, ipse amplecti videtur. Sed hic etiam dicendi modus non satisfaci, quia coincidit omnino cum opinione Henrici fundantis has veritates in esse essentia, & quidditative, ut diliguntur ab esse existentia; ut notat Barginus prima distinctione tertia quaestione quartæ, & facile rejicitur per ipsam in instantiam à Mairon, adductam, quam non bene solvit. Est autem ista, quia termini harum complexionum, sive sumuntur secundum esse existentia, sive finaliter esse essentia, semper sunt contingentes, ac definiuntur vel per creationem, vel per anaphorilationem. Tum quia vel habentur convenienter ei, ut sunt in anima, vel ut sunt extreamanum, & quoque sunt de se sequitur, quod sunt contingentes finaliter explicetur. Respondeat Mairon. rationes formales terminorum ab his abstrahere predicatis, scilicet, à crassi, velanibili, & idem secundum tale esse potest esse incommutabilis habitudo inter illos. Ad aliud pariter sit, evidentiam, vel habendum non eis convenire, ut sunt in anima, vel extra animam, sed secundum esse quidditative, quod abstrahit ab esse in anima, vel extra animam. Verum ut adverterit Licher. 1. distinctione 36. haec doctrina de quidditatibus rerum, quam tempore Mairon, habet in ore, quod sint ab alterno, & tamen non sunt quid producunt, vel improductum, non aliquid in anima, vel extra animam, sed ab his abstrahit, est omnino voluntaria, & irrationabilis; haec enim est manifesta implicatio, quod tale esse quidditative sunt esse essentia ab existentia diffinimus, & non sit nec real, nec rationis, nec productum, nec improductum, cum omne aliud à Deo modo quo est aliud, sit etiam productum, ita quod si habet esse secundum quid, est productum secundum quid, à fortiori ergo quanto haberet esse existentia, quod est sic simpliciter productum; & sic vanum est dicere (at Licher.) quod tale esse nec erit productum, nec improductum, implicatio etiam dari aliquod esse medium inter esse reale, & rationis ex dictis art. 2. ergo hec Mairon, soluta est mera fuga.

64 Ultimus dicendi modus docet has propositiones esse necessarias, ac immutabilis veritas, quia suppositus terminus, & per intellectum apprehensum, sive creatum, sive invenitum, impossibilis est quin habito confundat, & connexio inter illa per quamcumque potentiam; & hic est modus dicendi Doctoris, ut notat Barginus cit. quem docuit. Perih. quæst. 8. & 1. d. 3. quæst. 4. art. 3. ubi art. duplice esse necessitatem, & immutabilitatem connexionis, nam simpliciter, que competit extremitate definitioni non obnoxia, alteram secundum quid, quod cadit inter extrema, que licet in se sunt corripitibilia, habitudo tamen inter ea nunquam mutari potest in falsam, quod est quicunque ab intellectu apprehendatur, & hanc aut esse necessitatem, quæ pertinet ad scientiam, ut etiam non diximus dis. 12. log. qu. 1. explicando quartam scientiam conditionem, nam prima necessitas sibi Deo competit. Dicendum itaque est, propositiones necessitatis dici æternæ veritas veluti sub conditione, id est, sunt tales, ut quandocumque vel interius ab intellectu apprehendantur, vel exterior proferantur, semper sunt veræ, ac necessitatis, etiam si ab alterno prolate sufficiunt; & sic ab alterno sive verum dicere, homo est animal, non quia ab alterno cum animalitate extiterit, sed quia in quicunque æternitate instanti vera est haec conditionalis, si hic, & non homo existat, animal est, quæ quidem non verificatur de propoliotibus contingentibus, non enim verum est, quod si homo hic, & nunc existat, albus est, quia potest in aliquo inflatur existere, in quo non sit albus; & hunc modum explicandi veritatem propositionum necessitatis ampli exponit Recentiores omnes Suarez dis. 31. sect. 12. num. 4. Avera. 9. 8. cit. quæst. 4. Ovied. controver. 2. Metaph. punct. 1. art. 2.

65 Ex quo constat hanc falsam veritatem earum propositionum in rebus, etiam in seipso non existant, nec quod esse existentia, nec quod illud esse realis, & simplex, ad quod reducitur, sed tam conceptionis, five actus concipiendi, quam etiam intellectus sunt commutabili, ergo & esse conceptum terminorum, ergo in tali esse cogniti fundari nequit necessitas, & immutabilitas illarum propositionum.

66 Tertius proinde dicendi modus has veritates esse incommutabili quantum ad esse, quod habent in intellectu divino tantum, quia carum extrema temperunt incommutabilia ibi, & in nullo intellectu sunt incommutabili praeternot in illis; ita significavit S. Thom. parte prima quædum decima artis. 3. ad 3. qu. 26. art. 7. ad 1. & quæst. 1. de veritate art. 5. ad 11. & art. 6. ad 2. & 3. ubi art. destruenda creaturarum existentia habet enunciaciones esse veras, non in se, sed in intellectu divino, & non sunt veras

in ordine ad actualitatem, oportebit eam explicare, veluti sub conditione, quod in quoconq; instanti homo erit, talis esse debet, sicut enunciatur, nimur animal; ex quo etiam dicendi modo optime declaratur quo pacto hac propositionem necessitas transferri suo modo potest ad entia rationis, ipsa que privationes, ens enim quoque rationis adeo necessario sua essentia praedicata recipit, quod si hic, & nunc per intellectum existat, ex iste omnino debet cum talibus, vel talibus praedicatis. Hinc tandem inferatur, quod veritas propositionum necessitariarum non sunt fundatur in aliquo esse reali actuali, quod extrema possident, fundatur ramen in esse reali potentiali, cum enim dicimus, si hic, & nunc homo existet, animal est, jam per hanc conditionalem supponimus hominem, atq; animal possibilis esse in rerum natura, & in talis possibili, ac eorum possibili identitate veritas illius conditionis fundatur; quod etiam suo modo entibus rationis applicari debet, quia veritas propositionum necessitariarum in ipsius fundatur, in eo, quod ipsa essentia entis rationis possibilis sit, ut actu sit, & adhuc ponatur in esse per intellectum, quicquid enim simpliciter. & verè dicimus de ente reali, hoc tamen per propositionem dicendum de enterationis, ut in suo tractatu dictum est in Logica.

Contra hunc dicendi modum instat Mairon. cit. qui si veritas, & necessitas propositionum essentialem reducitur ad sciam conditionale modo explicato, sequitur, nullam veritatem in creaturis esse absolutam, sed omnem esse conditionatam, & cum ista non sufficiat ad scientiam certitudinem, sequitur, nullam scientiam esse de creaturis. Secundo, nullum posterius potest esse maius necessitatis, quam prius, sed habitat illa eti poterit extremis, & ipsa extrema sunt contingentes, ergo & ipsa quoque habitudo erit contingens. Tertio, ipsa connexio extremon habet causam, ut quia sit, ergo non potest enuntiari, nisi quando actu sit, & si ab extremon refutatur, nequibus enuntiari, nisi quando extrema sunt actu. Quarto, per illam propositionem, homo est animal, non exprimitur solum, hominem posse esse animal ratione, sed actualiter, & necessariè esse animal ratione, ergo sola identitas potentialis illorum extremonum non videtur sufficientem fundamentum veritatis eius, ut dicebatur. Tandem neq; illa conditionalis sufficiens fundatum est, ut dicebatur. Tandem neq; illa conditionalis sufficiens videtur ad extremonem necessitatem praedictum, homo est existens, necessaria force, quia ad illa conditionale reditur. Contra hunc existens, & non potest haberi homo, quia sit extensis.

67 Quartus tandem principaliter argumenta deducunt ex ipso conceperint essentia, quia in creatura distingui solet esse essentia, & esse existentia, & illud si habere dicuntur, prius, hoc vero ut posterior, ergo existens existentia adhuc creaturæ retinet esse essentia. Contra hunc existens, & illud si habere dicuntur, prius, hoc vero ut posterior, ergo existens existentia adhuc creaturæ disponitur, ut ab existentia propositionum essentialem, tunc enim hinc quoque propositione, homo est existens, necessaria force, quia ad illa conditionale reditur. Contra hunc existens, & non potest haberi homo, quia sit extensis.

68 Rer. neganda veritatem propositionum essentialem non est ab solubilitate, aliud enim est dicere, quod non est solubilitate veritatis, sed conditionata; aliud quod per conditionalem explicetur, hoc secundum alterius, non primum, cum quo stat adhuc quod veritas carum est, & a parte rei sit ab solubilitate, & si ignorat ab solita veritas carum, quia consistit in aboluta identitate extremon vel objectiva, & possibili, vel actuali, si extrema cum proportione sunt, scilicet hominis existens cum animali existente, & hominis possibilis cum animali possibili; verum tamen est, hanc solubilitatem veritatis optimè explicari per eam conditionalem in ordine ad actualitatem effendi; deinde negandum quod; est veritatem conditionalem ad certitudinem scientiam non sufficiere, hec enim conditionis est perpetua veritatis si homo est, est animal, vel si currit, moverit, & in veritate, ac necessitate equivaler illis ab solubilitate, homo animal, cuius est motus. Ad libenter fateor, quod sicut extrema sunt corruptibili, ita quoque habitudo inter illa definire potest quod actualitatem effendi, quia de causa dicitur Doctor illam connexione non esse necessitariam simpliciter, sed secundum quid, & ex suppositione nimur quod sunt extrema a parte rei, vel factem in intellectu objectivo, accedit veritatem carum propria fundari preferit in esse possibili extremon, quod non est contingens, sed necessaria, ut dicitur Barginus loc. cit. minus tamen claret has duas Mairon. objections solventem. Ad 3. ob illud arg. negant quamplures Autores veritas necessitatis habentur causam sui, quia licet decauca, quia facit ad existere hominem cum animalitate sua, nulla tamen cauca affligit, quod est, quia facit, ut verum sit, hominem esse essentialem animali, animali esse de essentia hominis, ita docuit Soncin. 4. met. q. 10. & lib. 5. quæst. 10. & sequitur Averla loc. cit. quia ratione veritates illas appellant perpetuas, ac æternas, quia non habent causam sui, sed brevier dicendum est, quod sicut creatura omnia ab alterno intrinsecè, & ex seipso formaliter habentur, quod essent possibilis talis, vel talis natura, ac conditionis, extrinsecè vero, & principiatiæ ab intellectu divino ea secundum quia producent in esse cognito, ut declarat etiam a. 38. ex Scoto p. d. 43. ita veritates necessitatis, quae de ipsis formantur, ex natura derivantur qual in genere cause formalis, & ab intellectu divino quasi in generali efficienti, & in hoc sensu dicuntur habere causam sui, ita rem eleganter explicat Doctor. p. d. 3. q. 4. 5. ad questionem illius verbis, ad intellectum primi dico, quod omnia intelligibili actu intellectus divini habent esse intelligibile, & in eis omnes veritates de se reluentes, itaq; intellectus intelligens ea, & virtutis eorum intelligentes necessitarias veritates de eis, videt in eis sicut in objectis suis veritates necessitarias, illa autem inquantum sunt obiecta secundaria intellectus divini, sunt veritates, quia conformes suo exemplari intellectu, scilicet divino, & sunt immutabili, & necessaria, sed æternæ sunt secundum quid, quia æternitas est conditio existentis, & illa non habent existentiam.

Mair. Metaph. p. 2. Tom. V.

69 Ad con. concessa majori dicimus ad minorem res in predicamento duplicitas, ut ab actuali existentiæ praedictum, dici entia realia accipiendo ens reali nominaliter pro eo nimur, cui verum esse non repugnat extra causas, non autem verbaliter pro eo, quod ad existere extra causas, & ideo non sequitur creaturas possidere esse reali, & actuali existentiam independenter ab existentia. Dices, res ut possibilis, & ut facta est proficiens ejusdem speciei, & numeri, ejusdem namque speciei est ratio in vere, & in hysme, & eadem numero scientia humanitas Petri creata, & creabilis, sed dum ratio existit, & Petrus existit, eorum scientia aliquam reali, & actualiter incrementatum importat, ergo etiam antiquum existat. Nec valer vulgata respondit, que ad hoc adduci solet, nimur res producibilem, & produciam esse ejus ejusdem speciei, & numeri, dumtaxat negative, quatenus non sunt diversae, quia jam n. 8. diximus intercedere veram identitatem politivam. Respondeo. Ita ibi diximus, non ad indicandum existentiam etiam ab existentia praeficim importare actualiter aliquam existentiam, sed ut ostenderemus non importare conceptum mere negativum per simplicem non repugniantem negativam explicatum, ut quidam contendebant, quia etiam prout existentiam conceptum.

G forma-

formamus de homine existente, & non exsidente; ex hoc tamen non
rede deducitur, quod si humanitas Petri, dum exsistit, importat
realitatem etiam aliquam actualiæ, ita etiam dum non exsistit, quia id
una, & eadem res, non (inquit) hoc sequitur, aliquoquin etiam de-
cidio posset, quod ante productionem habetur realitatem existen-
tiam, quam posseidet post productionem, qui Petrus producibilis est
idem cum leipo producatur. Ex hoc ergo, quod est etiam res, quæ
nun est producta, & que jam producibilis erat, solum sequitur,
quod in utroque statu eiusdem retineant proris essentialem concep-
tum; id enim concipiatur, quando dicitur hoc est possibile, &
quando dicitur, hoc exsistit, sicut ibi dixerit statu, & in hoc fen-
tu solum dici possumus idem possitive, non autem quia in utroque sta-
tu aliquam eandem retineant realitatem actualiæ, conceptus nam-
que essentialis utriusque statui communis ab omni tali actualitate
prescindit.

50. Dices, ergo res possibilis erit aliquo modo realiter diversa à seipso jam producta, & existente, quia existens includit aliquam realitatem auctam, quam non includit in esse possibili. Concedunt alii distinguunt aliquo modo realiter, non quidem positive, quasi habeant duas species, aut existentes, sed negatiæ, id est non sunt idem realiter, quod sic probant, qui nihil, & aliquid non sunt idem realiter, sed efficiunt possibilis, & in esse objective id nihil, existentia autem rei est aliquippe, ergo non sunt idem realiter, ita Meurisse lib. i. f. uero Met. qu. 21. concl. 1. quod quidem dictum familiare quoque esse folerat alius quibusdam Scotticis. Hæc tamen doctrina mihil nunquam placere potuit, quia tunc inter eundem Petrum, ut possibiliter, & ut existenter major differentia inventur, quoniam inter ipsum, & lapidem. Consequientia patet, quia differet, ut ens, & non ens, ut nihil, & aliquid, quæ utique inter se magis differunt, quam Petrus, & lapis, quæ in multis quiditatibus convenienter. Accedit, quod falso etiam nititur fundamento, ut enim confutat ex n. 46. & 56. fallum est essentiam possibilium esse abolutum nihil; aliud namque est creaturam pure possibilem nondum productam non esse, seu non existere, aliud est nihil, seu negationem existentie; primum utique verum est, ut secundum est proflus fallum, quia creatura possibilis non est illa negatio, sed illi a negatione coexistens, quædā producta non est, secundum si autem est verius ens reale, & positivum, non quidem auctam, sed possibile, unde in statu possibiliter, & existenter considerata non habet, veluti ens, & non ens, seu ut nihil, & aliquid, ut ajobat Meurisse, sed ut ens, antea possibile, & postea existens, certum autem est esse omnino idem ens, quod prius erat possibile, & postea existit, non nullus illud quod existit, & ponitur in actu, non est illud idem, quod erat in potentia, punctari certebit, nequid quod erat in potentia, possibilis illud prius adactum deducit, si non, ergo non erat in potentia, sed potius impossibile; si sic, habetur intellectum, fuit ergo proflus idem ens possibile, & ipsum in acto possum, seu existens, & eodem proflus conceptu essentiale explicatur, & solum a signari potest de flatus status; quia antequam producatur, sub statu possibiliter concipiatur, cum deinde ei producum, sub statu actualitatis repertitur: hoc totum elegansissime declaravit noster Alenis 7. Metaph. tex. 22. quia scilicet ultima ejus in verbis, hæc autem ens non probabiliter, leviter possibile, & ens in actu non sunt duo entia, sed unum, & idem sub uno, & a modo, quod ramiens aliis, & aliis modis non est alia. C. alares, & potest alares id fieri, quia ad statu fieri, non possunt regirur, nisi quod endemper alat in tota prima sub natura possibilis, & ita potest fieri in actu.

Q U A E S T I O N E.

Quid sit rerum existentia, & quomodo ab actuali essentia distinguitur.

Hactenus de essentia creaturarum actum est in statu possibilis, antequam, sic ille ex Deo producentur, nunc de eadem iub statu actualitatis, quem possident, cum sunt extra producta, agendum est; & quia in tali statu est actualiter existens, & existentia reipublica coniuncta, videndum est in hac ratione quid sit haec existentia, cuius beneficio essentia possibilis de statu possibiliter est deducitur ad actu existendi extra causas, & quo prolabatur esse extra causas posita distinguatur; quo enim modo distinguuntur ab ea sub statu possibiliter considerata, satilicet ex dictis praecedenti questione praesertim a num. 69. & 70. Quantum ergo ad quid nominis attinet, sicut existere, est quaevis sitere, ne existentia in actu est quaevis extra sententia, quantumque non existit, sicut extra nihil sui, cum autem nihil actu est, sicut extra potentiam est effendi, cum autem solum in potentia est, sicut denique extra causas, in quarum virtute ante continetur; & ideo quantumad quid rei existentia apud omnes dicitur esse ipsa ratio, quia essentia conficiuntur formulari actu, Ex causa, quae definitio colligitur ex Arist. 9. Metaph. tit. 11. dum existentiam definiens dixit, est autem actus existere non ita, sicut diximus in ratione.

72. Hinc primò deducitur existentiam esse quid reale intrinsecum rei existentia, quia res non dicitur existere per extreman denominationem, sed per suam esse intrinsecum, seu per aliquid sibi intrinsicum, cuius ratio est, quia existentia exercere debet effectum realem, qualis est confituisse rem extra causas; & quia hunc effectum exercere debet in genere causa, quasi formalis, hunc prælature debet per intrinsicam suam exhibitionem rei existentie spectans a duratione non distinctum, quia duratio, sententia idem fuit, unde in eo predicamento repunitur, in quo datur ratio collocatur. Henricus vero, ut refert Doctor I. 3d. docet quod. 9. & 10. existentiam esse reflexum ad causam productivam essentiae superadditum, quo ordinetur ad causam efficientem, quam ad principium, a quo esse recipit: quem dicendi medium in consilio proflus Pafaelig. cit. p. 1. m. 6. adscribit Scotio, qui in hym ex professo hic Doctor impugnat. Alia opinio altera, quod ille hym ex professo hic Doctor impugnat.

cet non sit accidentis commune, & prædicamentale, est tamen accidentis proprium, comitatur namque essentiam creatam, ut propria esse passio, & ex principiis intrinsecis essentiae dimant ad instar proprietatis, ita docet Ferrar. 2. contra gentes cap. 55. licet speciem ibi loquatur de existentia Angelorum, & anima rationalis, quo enim modo loqui videtur Sanch. in log. q. 74.

rationis, quo etiam modo iuglo videtur Sanc*t*us. In 10*g*. q. 7.
75 Alii vero Thomistae communiter etiam existentia realis existentia ad effientia distinguunt, adhuc tamen negant esse accidentis predicamentalem esse existentiam, & aijunt quantum est de se, neque substantiam esse, neque accidentem, sed existentiam substantiam esse substantiam, & existentiam accidentis esse accidentem, ut loquitur Cajet. lib. de Ente, & existentia cap. 5. q. 11. ad 8. ita ut existentiam substantiam se ad nullum predicamentum direxerit per seipsum; sed tantum reductivè ad illud cuius est existentia, unde existentia substantia spectabit ad prædicamentum substantiar^e, & existentia existentias pariter ad prædicamentum accidentis, illius nimirum, cuius est existentia, & sic fatentur existentiam esse quidem accidentem (ut aijunt) prædicabilem, non tamen predicamentale; ita de veteres psalmi, & Reuentiores Theologi ex D. Thoma quaest. 5. de potentia art. 4. ad 3. Cajet. loc. cit. Soncini. 4. Met. qu. 2. Flandria ibid. q. 3. art. 7. Barnes p*r*. quaest. 3. art. 4. dub. 1. Lederma de perf*icit*. divin. q. 12. art. 3. Novaret. p*r*. controver. 14. s*i*. Javelus, & Mafius tract. de trascendentia Nazarius part. 1. quaest. 3. art. 4. controver. 1. concl. 9. Blafius à Concepcionis diff. 6. Met. quaest. 2. Manet. 1. Phyl. qu. 5. dub. 2. & 2. qui alios citant. Quia autem fuerit mens Scoti in hoc punto, poete dicam.

scotianorum, qualis anglo-latinus, rōmanus, & ceteris, quo iunguntur, eis inextricatum, cum locis super citatis explicemus, & super ea disput. 2. q. 6. art. 1. num. 150. Sed loquuntur de distinctione illa modali, quam Moderni assignare conveinerunt inter rem, & modum ejus extrinsecum, qualis est unio resipuedi materia, & respectu fedis &c. & quae quidem distinctio, ut dictum est loci citatis in Schola nostra est distinctio realis, & idea horum opinionei validè difat a Scoti tentata, quae nec Doctor existentiam appellavit modum in hoc sensu respectu existentie, nec in hoc sensu eorum distinctionem Scoti appellant modalem; quo circuiter opinionei ad primam, & communem Thomistarum tentationem pertinere diximus, quoniamvis existentiam appellant modum existentie, ac coram distinctionem modalem. Hanc igitur tertiam tentationem medianam, ut a nobis declarata, tentat psalmi Scotti esse omnes, & Formalizat psalm in tr. Formalit. Lichet. 2. d. 3. q*r*. Tatar. ibid. & 4. Metaph. 9. de ente, & uno dub. 2. Smifnius & Pofnaniensi loc. cit. Faber theor. 32. Meurifis lib. 1. fuit. Metaph. quaest. 2. Poncuis diff. 18. de ente quaest. 4. Trombet. 2. Metaph. quaest. 6. ex Scoto l. d. 3. q*r*. an. 2. & d. 1. q. 2. & d. 16. q*r*. 5. rationes iffe & 3. d. 6. qui 1. & 4. d. 11. qui 3. q*r*. ad rationes & d. 2. q*r*. 1. art. 3. verificul. ad argumentum.

ARTICULUS I

*Existencia neque est accidentis commune, neque proprium
actualis essentiae, sed modus eius
intrinsecus.*

Concluso hujus articuli est Scoti & Scottistarum locis jam cattatis, probatur, ac declaratur quod omnes, & singulari partes, & quidem quoad primam partem, quod existentia non fit accidens commune, seu praedicamentale actualis effientia & communi etiam in Schola Thomisticae melioris nota, & probatur evidenti ratione, quia accidens commune, ut idem est quod praedicamentale a substantia contradistinctum, dicitur esse illud quod ad venit enti jam existenti in actu, illique inheret, & ab eius sustentatur, cum ab eo dependat tamquam a causa materiali quod receptionem, & sustentationem, rursus dicitur aesse, & abesse praeter subjecti corruptionem; sed haec existentia minime competitore potest comparare ad effientiam, ergo non est accidens repletu illius, major patet ex communis conceptu accidentis praedicamentalis, probatur minor, quia five loquuntur de existentia substantiae, five accidentis, sicutum est posse aesse, & abesse praeter actualis effientia corruptionem, quamvis enim existentia abeunte dici possit effientiam substantiae, vel accidentis remaneat in esse possibili, tamen actualis effientia ad eum interitus destruitur; rursus nullum est existentiamfive in substantia, five in accidente, advenire effientiam, velut enti in actu jam existenti, quia potius per ipsam effientiam constituitur ens in actu, & redditur existens ergo non solum respectu effientiae substantialis, sed nec etiam respectu effientiae accidentalis potest existentia dici accidens commune, seu praedicamentale, sed solum dicetur accidens per identitatem, aut proportionem quaer inter effientiam, & existentiam debet intercedere, quatenus minimum est existentia effientia, quae est accidens. Conf. quia existentia non facit cum effientia unum per accidens, sed unum per se, etiamnam ponatur ad ea realiter diffinta, & hoc verius tam est de substantia, quam de accidente, tan enim per unum est homo existens, quam quantitas, vel qualitas existens, fed accidens commune, & praedicamentale cum subiecto, cui advenit, facti aggregatur per accidens, ergo &c.

79 Secundo, existentia est eidem ambitus, & latitudinē

77 Media sententia est Scotti locis infra citandis , & Scottifac-
tum, qui admittentes median distinctionem inter distinctionem
simpliciter realem , & simpliciter rationis, quam vocare solent
formalem ex natura rel adhucum , ut offendant antevertere omne
opus intellectus , eam conqueferunt admittent inter essentiam ,
& existentiam , & quia existentia habet , ut modus intrinsecus
essentia , ut nro dicimus sumpta denominatione ex parte modi
cum vocant formaliter modalem . Unde fallum est cum haec Scotti-
flarum sententia coincidere secundum jam relataum , ut ajunt Smi-
finch, tract. 1. de Deo uno disp. 2. quest. 1. num. 4.2. & Pofnanien.
i. d. 36. dupl. un. conclus. 3. eo quia putant distinctionem rationis
ratioinat , quam secunda sentent. Autores inter essentiam ,
& existentiam agnoscunt , cum distinctione formalis Scottia coincidere ,
fallum , inquam , est , quia licet quidam ex illis Authoribus
distinctionem rationis ratioinat inter illa , major tamen eorum pars cum negant , folamque ad summum admittent
ut distinctionem rationis ratioinantis , ut vidimus , cum quia
quando etiam omnes inter illa admitterent distinctionem prioris
generis nempe rationis ratioinatis , accum fundamento in re ,
fallum adhuc ei hanc coincidere cum distinctione formalis Scottia ,
que omne opus intellectus anteveretur ut ostensum est disp. 1. Log.
quest. 5. arc. 2. in declarations distinctionis rationis , & rursum la-
boru dispens. 6. quest. 1. Toto inpler , ut ajunt , aberrant Cato , qui
cum haec nostra sententia coincidere dicunt opinionem querundam